Gemeente Amsterdam

Staf Ruimtelijke Ordening
2 november 2020

Toekomstige invulling van 't Groene Veld
Bijlage status en ruimtelijke claims

Inleiding

Voor het gebied, dat van het stadsdeel de werktitel 't Groene Veld heeft gekregen, gelden diverse bestemmingen en vanuit gemeentelijke en provinciaal beleid heeft het gebied ook nog een aparte groene status.
Voor toekomst is het gebied binnen de gemeente in beeld voor allerlei functies, die voortkomen uit verschillende ambities en doelstellingen van de gemeente: ecologie, recreatie en sport, vrije ruimte en duurzaamheid.
In deze bijlage van de voordracht 'Toekomstige invulling van 't Groene Veld' wordt eerst het gebied beschreven en de bestemming toegelicht, daarna komen alle ruimtelijke claims aan bod.

1. Beschrijving gebied

1.1 Locatie

Het gebied bestaat uit de voormalige rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) Noord en de naastgelegen slibvelden, omringd door een sloot en een groene rand daaromheen. Het db van Noord gaf het gebied de werktitel 't Groene Veld na het akkoord van de wethouder RO op de uitgangspunten in 2019.
't Groene Veld ligt ingesloten tussen de Nieuwe Leeuwarderweg (N247) het Noordhollandsch Kanaal en de A 10 Noord. Voor auto's is het bereikbaar via om een lange omweg over de Buikslotermeerdijk vanuit zuidelijke of oostelijke richting. Fietsers en voetgangers kunnen het gebied ook bereiken via de G.J. Scheurleerweg, die in de woonwijk Elzenhagen Noord onder de A10 door gaat.

Afbeelding 1: 't Groene Veld

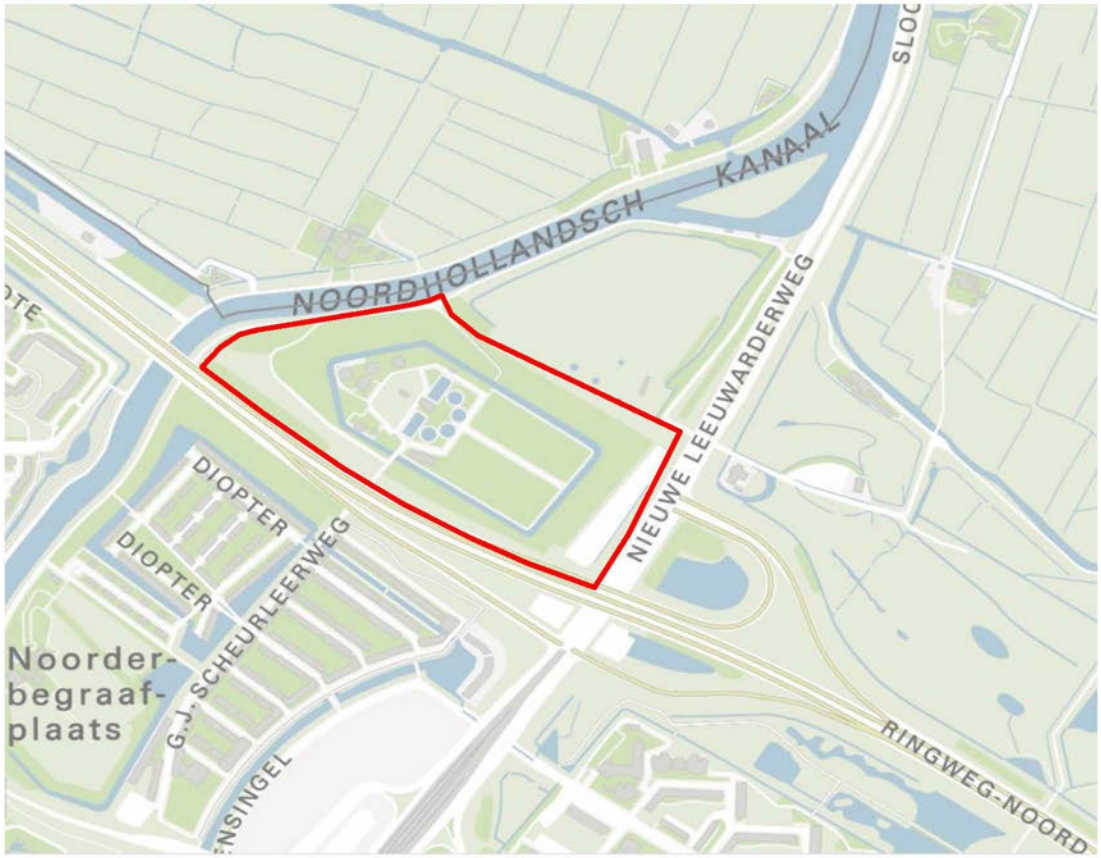

1.2 Status en bestemming

De voormalige RWZI en de slibvelden liggen in het midden van 't Groene Veld en daaromheen is een ringsloot. De groene randen buiten de ringsloot is grond van de gemeente. Van het terrein binnen de sloot is de oostelijke helft van de gemeente. Dit zijn de slibvelden, waar een groep voormalige ADM-ers tijdelijk is gevestigd. Alle delen van 't Groene Veld, die nu in het bezit zijn van de gemeente (dus niet de RWZI) vallen onder het bestemmingsplan 'A10 en omgeving' en zijn bestemd voor groenvoorzieningen en recreatief medegebruik.
In de gemeentelijke structuurvisie 2040 uit 2011 staat dit gebied gemarkeerd als locatie met een recreatief programma, maar daarnaast is het één van de drie locaties met een ruimtelijke reservering voor een metro emplacement voor de Noord/Zuid lijn. Deze reservering is voor de middellange termijn gemaakt, dat houdt in tot en met 2020. Daarna vervalt deze reservering.
Op ecologisch gebied hecht de structuurvisie ook veel waarde aan 't Groene Veld. Het grenst aan de noordkant aan een deel van de golfbaan Waterland Amsterdam, wat tot de hoofdgroenstructuur behoort, op afbeelding 2 licht groen gemarkeerd.
De groene rand buiten de sloot van de RWZI behoort voor een groot deel tot de ecologische structuur, die belangrijke groengebieden met elkaar verbindt. Dit is op afbeelding 2 hieronder donkergroen afgebeeld. Op afbeelding 3 is te zien dat deze ecologische structuur in Noord in noord-zuid richting loopt langs het Noordhollandsch Kanaal tot aan het IJ. In Noord staat dit ook bekend als de Groene Scheg Noordhollandsch Kanaalzone, waar veel waarde aan wordt gehecht.
De ecologische structuur binnen de hele stad is vastgelegd in de ecologische visie uit 2012, een aanvullend onderdeel van de structuurvisie. Voor de ecologische structuur gelden geen duidelijke regels, zoals die wel voor de hoofdgroenstructuur gelden, bijvoorbeeld voor maximale bebouwing. Wel is als beleidsuitgangspunt vastgelegd dat "de ecologische hoofdstructuur wordt gerespecteerd, knelpunten worden aangepakt en voor wijzigingen is, vergelijkbaar met de hoofdgroenstructuur, een besluit van de gemeenteraad nodig."

Afbeelding 2: huidige status deelgebieden

Afbeelding 3: ecologische structuur Noordhollandsch Kanaal

Op de westelijke helft binnen de ringsloot was de RWZI Noord gevestigd en dit is in erfpacht uitgegeven aan Waternet. Dit gebied is op bovenstaande afleiding blauw omlijnd.
De gemeente heeft een akkoord met Waternet om dit gebied over te nemen in ruil voor uitbreiding van een perceel van Waternet bij Sloterdijk. De directies Grond & Ontwikkeling en Vastgoed werken aan de overeenkomsten, waarin alle afspraken hierover worden vastgelegd. De verwachting is dat Waternet dit in januari 2021 aan de gemeente zal overdragen.
Het terrein van de RWZI heeft als bestemming cultuur en ontspanning, wat de vestiging van een welness en horeca mogelijk maakt.

Vanuit provinciaal beleid ligt 't Groene Veld in zijn geheel in de zogenoemde Groene Bufferzone, wat inhoudt dat er zeer restrictieve regels gelden voor ontwikkelingen in het gebied. De open groene ruimte dient beschermd te worden en grootschalige ontwikkelingen (met veel bezoekers) worden niet zonder meer toegestaan.
In de nieuwe (ontwerp-)omgevingsverordening maakt de provincie 't Groene Veld onderdeel het Bijzonder Provinciaal Landschap Waterland als "Groene randzone met stedelijke voorzieningen". Dit wordt geduid als "ruimtelijke ontwikkelingen op terreinen met een stedelijk recreatieve functie zijn mogelijk ten behoeve van deze voorziening, mits deze ontwikkelingen landschappelijk zijn ingepast". Hierover moet nog een besluit worden genomen.

2. Ruimtelijke claims voor de toekomst

2.1 Ecologie, recreatie en sport

Het db van Noord heeft in 2019 gekozen voor een invulling van 't Groene Veld op basis van zeven uitgangspunten, die op 6 juni 2019 met de wethouder RO zijn besproken. De uitgangspunten zijn voornamelijk gericht op het beschermen en het versterken van de ecologische waarde van 't Groene Veld en het bieden van ruimte voor sport, recreatie, kunst, cultuur en natuur(beleving) door de bewoners van Amsterdam Noord, dat sterk groeit en stedelijk verdicht.

2.2 Vrije ruimte

Vanuit de ambitie om vrije ruimte te blijven bieden aan ecologische en creatieve experimenten en bijzondere maatschappelijke initiatieven, buiten het reguliere commerciële of gesubsidieerde culturele aanbod om, is 't Groene Veld nu in beeld voor een pilot vrije ruimte. Dit heeft ook te maken met de groep mensen, die woont op de slibvelden en voornamelijk bestaat uit voormalige bewoners van de gekraakte vrijplaats ADM. Zij moeten volgens de afspraken voor 1 november weer vertrekken, maar hebben de gemeente verzocht om een langer verblijf als overgangsfase naar een permanente locatie met een verwijzing naar de vrije ruimte ambitie. Het college heeft inmiddels aangegeven dat zij bereid is om een langer verblijf toe te staan, mits het verblijf ondergeschikt is aan het maatschappelijk doel en de mensen, die daar verblijven, mee werken aan c.q. kwartier maken voor hetgeen het stadsdeel voor ogen heeft met het gebied.
Het feit dat zij daar wonen en dat ook willen blijven is niet in overeenstemming met het vierde van de zeven uitgangspunten en de wens om geen nieuwe woningen te realiseren in landelijk Noord buiten de ring. Initiatieven in het kader van de 'vrije ruimte' zijn verder wel passend bij de uitgangspunten.

2.3 Duurzaamheid

Vanuit de ambitie de stad te verduurzamen is 't Groene Veld nu in beeld voor een stallingsfunctie voor (elektrische) bussen voor stads- en mogelijk ook streekvervoer, een logistieke hub-functie (voornamelijk voor touringcars), een onderstation voor Liander en windmolens. Per functie volgt hieronder een nadere toelichting.

2.3.1 Busremise

De 'quickscan GVB locaties' van 11 juni 2020 schetst een beeld van vastgoed/stallingen van het GVB in Amsterdam en de toekomstige ruimtevraag daarvan. In deze scan staat vermeld dat de busgarage Noord te klein is voor de toekomstige groei wat betreft stallingscapaciteit. Daarnaast moet de werkplaats worden uitgeplaatst ten behoeve van de ruimtelijke ontwikkelingen in de Klaprozenbuurt. 't Groene Veld is aangewezen om de haalbaarheid en wenselijkheid van verplaatsing van de garage naar deze locatie te onderzoeken. Andere genoemde locaties zijn de

Klaprozenweg en de P&R metrostation Noord. In het bestuurlijk overleg Busgarage West en overige GVB-locaties van 24 juni 2020 met wethouder Dijksma, een portefeuillehouder van de vervoerregio en een directeur van de GVB is opdracht gegeven het Plan van Aanpak, zoals geschetst in de 'quickscan overige GVB-locaties', uit te voeren.

2.3.2 Logistieke hub-functie

In de Agenda Amsterdam Autoluw staan maatregelen voor logistiek voor de komende jaren. Verschillende programma's voeren de maatregelen uit, bijvoorbeeld Autoluw en Bruggen en kademuren. In deze agenda staat bij maatregel 20 a; 'doorontwikkeling hubstrategie'.
De groeiende stad krijgt te maken met grotere mobiliteitsstromen, zowel voor goederen als voor personen. Tegelijkertijd vraagt de stedelijke maat van Amsterdam om kleinere, lichtere en efficiëntere voertuigen. Hiervoor zijn logische schakelpunten voor overstap en overslag, in combinatie met voorzieningen zoals oplaadpunten voor (grote) voertuigen en pick-up-points voor pakketten, nodig. De komende periode bekijkt de gemeente samen met de regio welke locaties geschikt zijn voor logistieke hubs en personenhubs, eventueel in het kader van het gebiedsprogramma Samen bouwen aan bereikbaarheid. In Noord is zoeklocatie langs de A7 en A10 bij de afslagen en daar valt 't Groene Veld binnen.

2.3.3 Onderstation Liander

Vanwege de groei en verduurzaming van de stad neemt de elektriciteitsbehoefte sterk toe. De prognoses zijn dat er over 10 à 15 jaar al zo'n 2,5 à 5 keer zoveel elektriciteit nodig is. Daarom is eind 2019 gestart met het locatieonderzoek nieuwe onderstations Amsterdam, waarbij gezocht wordt naar 8 locaties voor 14 nieuwe onderstations (6x TenneT en 8x Liander). Dit is een urgente opgave, aangezien de planvormings-/realisatietermijn van een onderstation gemiddeld 7 jaar is.
Voor Amsterdam Noord wordt het TenneT onderstation aan de Klaprozenweg vernieuwd en wordt onderzocht in welke mate de bestaande Liander onderstations Papaverweg en Vliegenbos kunnen worden vernieuwd en in vermogen worden uitgebreid. Daarnaast is er een nieuw Liander onderstation in de (ruime) omgeving van het Buikslotermeerplein (Amsterdam Noord-Noordoost) noodzakelijk, zodat de onderstations Viegenbos en Papaverweg ontlast worden om de sterk groeiende vraag aan de IJ-oevers op kunnen vangen. Het nieuwe Liander onderstation moet er in de periode 2025 – 2030 komen. Het exacte moment van realisatie is nog afhankelijk van een net(structuur)visie elektriciteit, die het komende jaar gemaakt wordt.
't Groene Veld en de 'oksels' van de aansluitingen van de Nieuwe Leeuwarderweg op de IJdoornlaan (al dan niet gecombineerd met een P+R-garage) zijn zoeklocaties voor het onderstation. Vooralsnog worden locaties in de hoofdgroenstructuur en in het stadsdeelhart Buiksotermeerplein ongeschikt gevonden.
In de 2e helft van 2020/voorjaar 2021 dient nog nader haalbaarheidsonderzoek te worden gedaan voor beide locaties, waarbij de haalbaarheid van de kabeltracés een belangrijk aandachtspunt is.

2.3.4 Windturbines

't Groene Veld maakt onderdeel uit van een uitgestrekt zoekgebied voor windturbines aan de noordzijde van de A10 Noord. Dit is vastgelegd in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050. Tussen oktober 2020 en maart 2021 worden de zoekgebieden geconcretiseerd en in maart 2021 (besluit RES 1.0) zal blijken of 't Groene Veld geschikt blijkt voor de plaatsing van windturbines. Nu al ligt er een rapport, waarin de technische beperkingen van deze locatie zijn benoemd. De kans lijkt daardoor klein dat straks in maart 2021 in het definitieve rapport 't Groene Veld als geschikt wordt gezien voor plaatsing van een windturbine.

2.4 Reeds vastgelegde functies

Naast de hierboven geschreven claims voor de toekomst, zijn er ook al diverse functies voor dit gebied vastgelegd. In de Structuurvisie Amsterdam 2040 zijn er drie functies voor 't Groene Veld benoemd, hierboven reeds vermeld in paragraaf 1.2. (recreatief, metro, ecologische structuur)
In 2018 heeft het db van Noord de locatie aangewezen voor een hulpwarmtecentrale van Vattenfall (hierna: HWC) en vanuit het rapport van de KANS studie zijn er twee ruimtereserveringen in het gebied. Die laatste twee vastgelegde functies worden hieronder nader toegelicht.

2.4.1 Hulpwarmtecentrale

De Hulpwarmtecentrale (HWC) is nodig om bij piekmomenten of calamiteiten het reguliere netwerk te ondersteunen en de warmtevoorziening voor duizenden huishoudens te garanderen. De HWC wordt gerealiseerd aan de oostzijde van 't Groene Veld in de groene rand buiten de sloot. Deze rand maakt onderdeel uit van de ecologische structuur.
De huidige planning is dat de bouw van de HWC en bijbehorende toegangsweg in het laatste kwartaal van 2021 starten.

2.4.2 Reserveringen KANS rapport

De Knoop A10-N247-s116 (KANS) is de drukste aansluiting op het hoofdwegennet in de regio Amsterdam. Bovendien is hier de komende jaren nog veel verkeersgroei te verwachten. Wanneer geen maatregelen worden getroffen, zal het autoverkeer op de knoop in de toekomst ernstige vertraging (blijven) ondervinden. De onderzoeken in de planstudie KANS van 22 mei 2019 hebben een aantal mogelijke maatregelen om de doorstroming op de Knoop A10-N247-s116 te verbeteren opgeleverd. Eén van die maatregelen is een zogenoemde fly-over, die de N247 vanuit het noorden rechtstreeks verbindt met A10 in oostelijke richting. Een andere maatregel is een directe verbinding tussen de N247 en de A10 in westelijke richting. Voor beide maatregelen is in de oostelijke rand van 't Groene Veld een ruimtereservering opgenomen. Onduidelijk is voor hoe lang deze reservering geldt en hoe groot de kans is dat dit er daadwerkelijk gaat komen.